

GEBRUIKSONDERSONDERZOEK KRANT IN DE KLAS 2006

Maart 2007

Uitgevoerd door: DUO Market Research

In opdracht van: Stichting Krant in de Klas

Onderzoekperiode: December 2006

Doel van het onderzoek

Sinds haar oprichting levert Stichting Krant in de Klas een belangrijke bijdrage aan media-educatie, leesbevordering en burgerschapsvorming. Deze thema's staan sinds enkele jaren weer hoog op de onderwijsagenda. Een overweldigend aanbod van lesprogramma's maakt het voor docenten vaak lastig een keuze te maken die aansluit bij het eigen lesrooster. Vanzelfsprekend is KiK van mening dat kranten hierbij een praktische oplossing bieden. Het aantal aanvragen dat wij jaarlijks ontvangen, doet vermoeden dat docenten het met ons eens zijn. Maar over de wijze waarop zij de krant inzetten en welk effect dat heeft op de leerprestaties van de leerlingen, hadden wij tot dusver geen inzicht. Reden dit te onderzoeken.

Onderzoeksopzet

KiK heeft DUO Market Research gevraagd een onderzoek uit te voeren naar het gebruik van de diensten van KiK in het voortgezet onderwijs. Hiertoe heeft DUO een online enquête uitgezet.

Het onderzoek valt in twee delen uiteen:

- in het eerste deel werd gevraagd naar het belang van en de aandacht voor media-educatie, burgerschapsvorming, leesbevordering en actualiteit bij de eigen lessen
- in het tweede deel werd gevraagd naar de wijze waarop de diensten van KiK aan deze thema's bijdragen

Deelnemers aan het onderzoek waren overwegend docenten Nederlands en Maatschappijleer.

De onderzoekspopulatie bestond uit:

- gebruikers van producten & diensten van KiK werkzaam in het voortgezet onderwijs (vmbo, havo en vwo);
- docenten Nederlands en docenten Maatschappijleer werkzaam in het voortgezet onderwijs (vmbo, havo en vwo) die geen gebruik maken van de producten & diensten van KiK.

Respondenten:

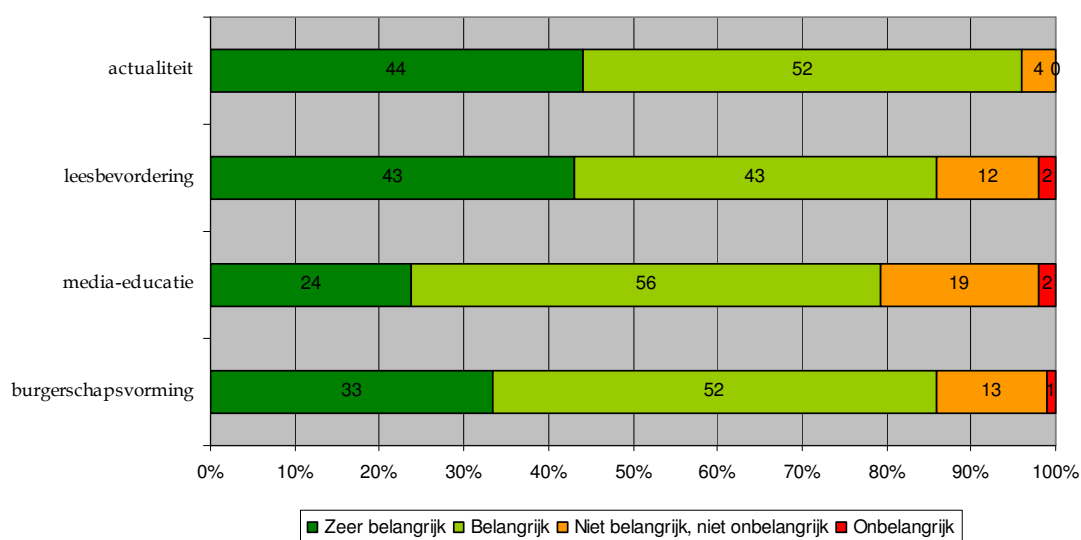
Vak	Gebruiker	niet gebruiker	Totaal
Nederlands	124	66	190
Maatschappijleer	141	34	175
Ander vak	35	19	54
Totaal	300	119	419

SAMENVATTING

1. Algemeen: Thema's

Doel van dit onderzoek is om te achterhalen op welke wijze KiK volgens docenten bijdraagt aan media-educatie, burgerschapsvorming, leesbevordering en actualiteit. Allereerst is de docenten gevraagd hoeveel waarde zij hechten aan deze thema's en of zij deze thema's relevant vinden voor hun eigen lessen.

Resultaat: Actualiteit meest genoemd als belangrijk thema

Een ruime meerderheid van de docenten vindt deze thema's belangrijk. Opvallend is wel dat zij, ondanks overvolle lesprogramma's, hier zelf *in hun lessen* aandacht aan willen besteden. Verder valt op dat verreweg de meeste docenten actualiteit een belangrijk thema vinden. Als argument wordt veelal aangedragen dat behandeling van de actualiteit bijdraagt aan de algemene ontwikkeling van de leerlingen: 'de actualiteit vormt de basis voor vorming en verdieping'. Docenten motiveren het belang van de actualiteit voor hun eigen lessen als volgt: "Door in te gaan op de actualiteit zijn de leerlingen meer betrokken bij de onderwerpen van de les." Opmerkelijk is het verschil tussen docenten die al gebruik maken van de diensten van KiK en de niet-gebruikers: van de tweede groep geven minder docenten ($\pm 6\%$) aan waarde te hechten aan deze thema's.

2. Het gebruik van Krant in de Klas

Van alle respondenten (gebruikers en niet-gebruikers) maakt 91% regelmatig gebruik van dagbladen tijdens hun lessen. Daarvoor gebruiken zij niet alleen de gratis krantenservice van KiK: regelmatig nemen zij zelf krantenknipsels mee, verwijzen zij naar krantenabbonnementen van de mediatheek of dragen zij hun leerlingen op om thuis de krant te lezen. De docenten die geen gebruik van dagbladen maken, voeren als voornaamste argument aan dat daarvoor de tijd ontbreekt.

Bijna driekwart van de docenten vindt het zeer belangrijk dat leerlingen *op school* in aanraking komen met kranten (op papier of via internet). Immers, daar “leren ze zien dat er in het hedendaagse allerlei relaties bestaan tussen elementen uit de leerstof en de hedendaagse realiteit”.

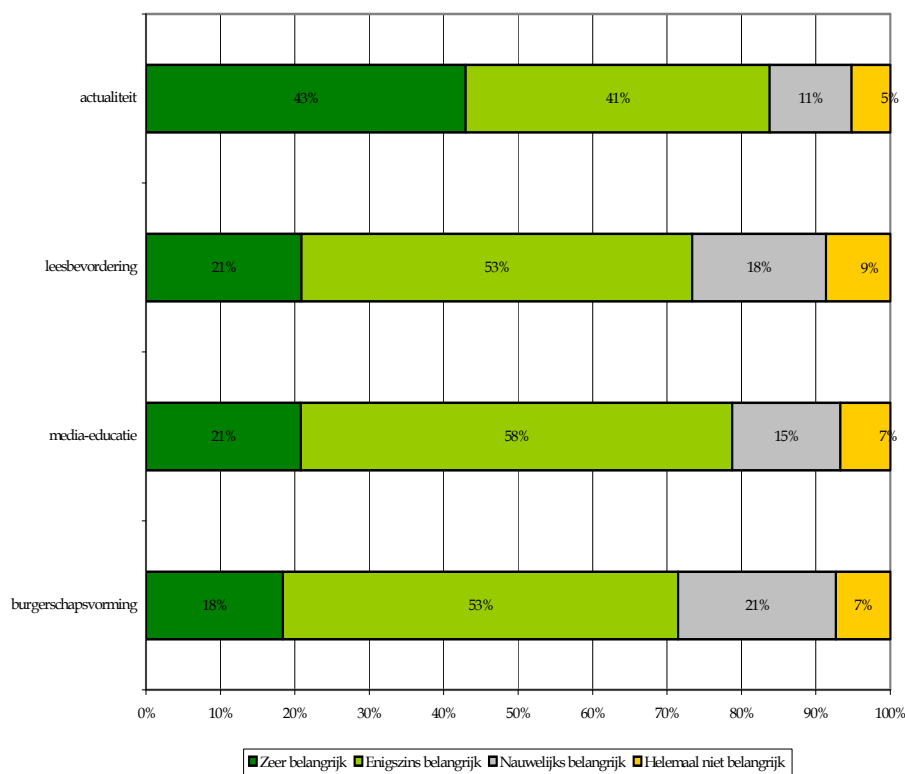
De meerderheid van de docenten gebruikt overigens liever de papieren dan de online krant: 64%. Zij zijn van mening dat “de papieren krant zich beter leent voor reflectie dan de digitale.” Opmerkelijk is wel dat uit de antwoorden soms blijkt dat docenten de online krant niet als een verlengstuk van de papieren krant zien (terwijl het evengoed een dienst van de dagbladuitgevers is), maar als een alternatief.

Resultaat: Kranten lezen op school bevordert nieuwsgierigheid leerlingen

Het werken met de krant in de klas levert een positieve bijdrage van het kranten lezen op school ten aanzien van de interesse van de leerlingen voor de actualiteit. Deze neemt volgens 79% van de docenten toe. De belangstelling van leerlingen voor nieuws uit de krant neemt volgens 69% van de docenten toe.

Ruim *driekwart* van de docenten geeft aan dat de producten en diensten van KiK zeer of enigszins belangrijk zijn voor elk van de genoemde aandachtsgebieden. Gevraagd naar het belang van diverse thema's wordt *actualiteit* het meest genoemd.

Hoe belangrijk zijn de producten en diensten van Stichting Krant in de Klas voor uw onderwijs op de onderstaande aandachtsgebieden?

Resultaat: het belang van kranten lezen bij actualiteit

Tweederde van de docenten zegt geregeld (door het jaar heen) in de lessen aandacht te besteden aan het thema actualiteit. Minder dan de helft van de docenten stelt dat de gebruikte methode voldoende is; zij werken daarom veelal met aanvullend lesmateriaal, zoals actualiteitentoetsen en kranten:

- "De leerlingen leren dat de theorie op school in de praktijk terugkomt."
- "Het is naast het Journaal, dat door leerlingen niet erg vaak bekeken wordt, dé manier om met het nieuws in aanraking te komen."
- "[in de krant] vind je veel verschillende soorten nieuws bij elkaar, het verbreedt je wereldbeeld"

Resultaat: het belang van kranten lezen bij media-educatie

Iets meer dan de helft van de docenten geeft aan dat zij regelmatig aandacht besteden aan media-educatie. Hierbij valt op dat 58% van de docenten Maatschappijleer van mening is dat hun methode weinig aandacht besteedt aan media-educatie. Zij maken daarom veel gebruik van aanvullende lesmaterialen (zowel zelf ontwikkeld als van KiK) en van kranten:

- "De krant kan een tegenhanger zijn voor de oppervlakkigheid die doorgaans de berichtgeving op de populaire stations kenmerkt"
- "Het is belangrijk dat leerlingen inzicht krijgen in het functioneren van de maatschappij, hun rol daarin en wat de functie van de media is"
- "Vooral het gebruik van verschillende kranten leert de leerlingen dat ze niet alles moeten aannemen wat ze voorgeschoteld krijgen".

Resultaat: het belang van kranten lezen bij leesbevordering

Ruim de helft van de docenten besteedt regelmatig aandacht aan leesbevordering. Hoewel dit doorgaans is verbonden aan literatuureducatie, zien docenten ook positieve effecten van kranten lezen. 74% van de docenten is van mening dat kranten lezen op school bijdraagt aan leesbevordering. Ongeveer 40% van de docenten ziet een bijdrage aan tekstbegrip, woordenschat en spreek-, schrijf- en argumentatievaardigheden van de leerlingen:

- "Het stelt ze in staat beter te begrijpen waar zakelijke teksten bij het vak Nederlands over gaan en ze hebben meer te melden als ze een zakelijke tekst moeten schrijven."
- "Leerlingen komen via de krant in aanraking met diverse soorten teksten. Dat bevordert het lezen en het is heel goed voor hun algemene ontwikkeling."

Resultaat: het belang van kranten lezen bij burgerschapsvorming

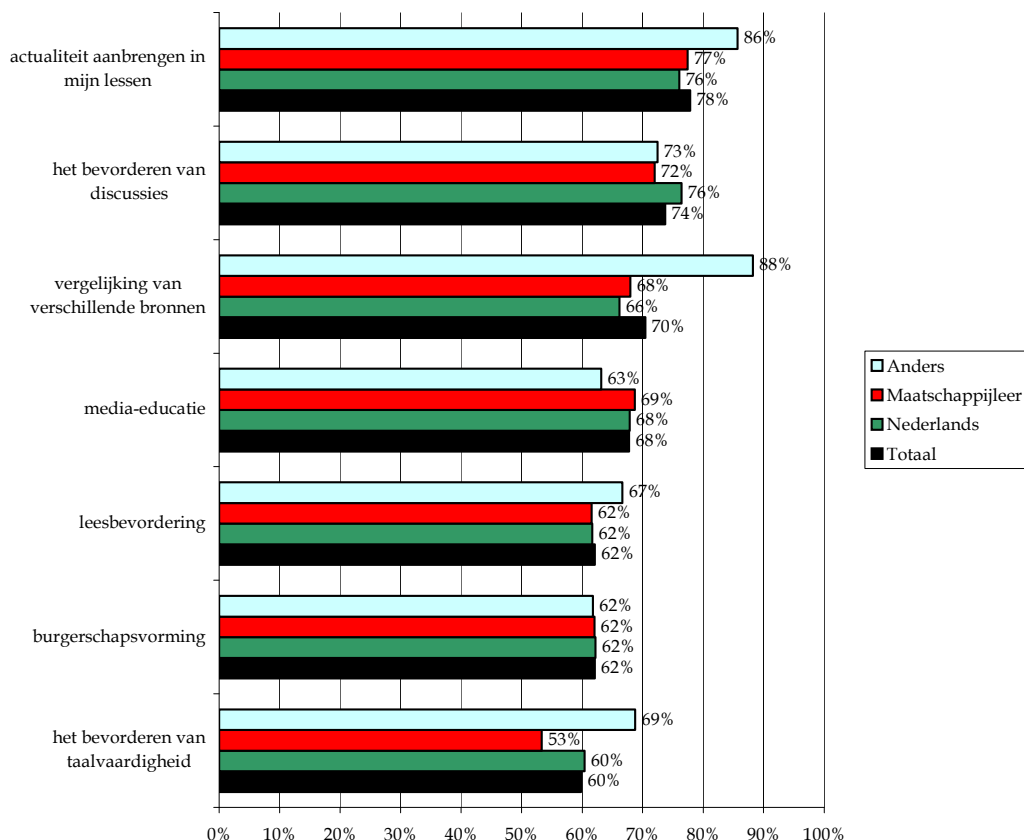
52% van de docenten besteedt aandacht aan burgerschapsvorming en zien in de kranten een belangrijk instrument - deze bieden ingrediënten voor leerlingen aan om maatschappelijke ontwikkelingen in hun context te plaatsen:

- "De leerlingen moeten leren informatie te vergaren om zo tot een oordeel over problemen in onze samenleving te komen"
- "Om goed in de maatschappij te staan, is het essentieel om daar veel vanaf te weten. Ook voor het zoeken naar bronnen in de mediatheek wordt de krant veel geraadpleegd"
- "Je brengt zo de maatschappij (hun toekomst) in de school"

Resultaat: Het effect van kranten lezen op leerprestaties

Bijna alle docenten (80%) zijn van mening dat de producten en diensten van KiK in positieve zin bijdragen aan de kennis en vaardigheden van hun leerlingen. Met name dragen de producten en diensten van KiK bij aan de algemene kennis (door 63% van de docenten genoemd), de informatievaardigheid (57%) en leesvaardigheid (51%). Docenten motiveren: "Het lezen van de krant zorgt ervoor dat leerlingen hogere cijfers halen bij de talen en de mens- en maatschappijvakken". Uit de antwoorden blijkt wel dat begeleiding bij het lezen van de krant noodzakelijk is: "Het is wijs leerlingen te laten zien waar ze informatie kunnen vinden. Evenals dat het wijs is leerlingen erop te wijzen dat er verschillen zijn in betrouwbaarheid." De lesmaterialen van KiK bieden volgens de docenten een goede basis voor een eerste kennismaking met de krant. Hieruit valt evenwel af te leiden dat voor een uitgebreider kennismaking meer verdiepend lesmateriaal noodzakelijk is. KiK is daarom inmiddels begonnen met de ontwikkeling van een uitgebreider lesprogramma over kranten lezen, waarbij veel aandacht uitgaat naar de analyse van teksten en nieuwsselectie.

In welke mate dragen de diensten van Stichting Krant in de Klas in positieve zin bij aan uw doelstellingen op het gebied van...

3. CONCLUSIE

Een grote meerderheid van de ondervraagde docenten hecht veel waarde aan de thema's leesbevordering, actualiteit, burgerschapsvorming en media-educatie. Driekwart van de docenten (overwegend Nederlands en Maatschappijleer) besteedt hier regelmatig aandacht aan tijdens hun lessen.

Zij stellen bovendien dat de producten en diensten van KiK (krantenservice en lesopdrachten) hier in sterke mate aan bijdragen: niet alleen draagt het werken met de krant op school bij aan de belangstelling van leerlingen voor nieuws, maar het heeft ook een positief effect op hun leerprestaties. De docenten beoordelen de krantenservice en de lesmaterialen van KiK dan ook met een 7,4.